

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 września 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił M. K. prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu Z. K.. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zmarły Z. K. nie spełniał warunków do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy, gdyż w dziesięcioleciu przypadającym przed datą zgonu, to jest od 1 listopada 2005 r. do 31 października 2015 r. nie posiadał żadnych okresów składkowych i nieskładkowych na terenie Polski oraz posiadał jedynie 1 rok i 3 miesiące okresów składkowych i nieskładkowych na terenie W. (od 19 września 2005 r. do 4 grudnia 2006 r.), natomiast na przestrzeni całego okresu ubezpieczenia posiadał łącznie 20 lat, 5 miesięcy i 23 dni okresów składkowych w tym 19 lat, 2 miesiące i 23 dni na terenie Polski oraz 1 rok i 3 miesiące na terenie W.. Organ rentowy podniósł nadto, że zgon Z. K. (1 listopada 2015 r.) nastąpił w okresie dłuższym niż 18 miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia (4 grudnia 2006 r.). /decyzja k. 86-86 odw. akt o rentę rodzinną/

W dniu 2 listopada 2016 r. M. K. złożyła odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu. Wniosła o uwzględnienie okresu pobierania (od 4 grudnia 2006 r. do momentu zgonu) przez Z. K. renty wypadkowej przyznanej mu na stałe, co pozwala na przyjęcie, że jej mąż jako całkowicie niezdolny do pracy posiadał 25 lat okresów składkowych spełniając tym samym określone prawem przesłanki. /odwołanie k. 2-3/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie argumentując jak w uzasadnieniu skarżonej decyzji /odpowiedź na odwołanie k. 5-5 odw./.

Decyzją z dnia 19 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zmienił decyzję z dnia 21 września 2016 r. i odmówił M. K. prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu Z. K.. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zmarły Z. K. nie spełniał warunków do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy, gdyż w dziesięcioleciu przypadającym przed datą zgonu pominięciem okresu, w którym Z. K. pobierał rentę wypadkową z włoskiego ustawodawstwa, to jest od 5 grudnia 1996 r. do 4 grudnia 2006 r., posiadał 3 lata, 6 miesięcy i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 2 lata, 2 miesiące i 1 dzień okresów składkowych i 1 miesiąc i 6 dni okresów nieskładkowych na terenie Polski oraz 1 rok i 3 miesiące okresów składkowych i nieskładkowych na terenie W. (od 19 września 2005 r. do 4 grudnia 2006 r.), natomiast na przestrzeni całego okresu ubezpieczenia posiadał łącznie 20 lat, 5 miesięcy i 23 dni okresów składkowych w tym 19 lat, 2 miesiące i 23 dni na terenie Polski oraz 1 rok i 3 miesiące na terenie W.. Organ wskazał nadto, że Z. K. został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego po ukończeniu 18-go roku życiowego zaś do dnia powstania niezdolności do pracy (zgonu) przerwy w ubezpieczeniu przekraczają 6 miesięcy a zatem nie została spełniona przesłanka z art. 58 ust. 3 ustawy emerytalnej, a zgon męża wnioskodawczyni (1 listopada 2015 r.) nastąpił w okresie dłuższym niż 18 miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia (4 grudnia 2006 r.). /decyzja k. 136-136 odw. akt o rentę rodzinną/.

W piśmie procesowym z dnia 6 marca 2017 r. pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie, wskazując, że mąż wnioskodawczyni spełnił przesłanki wyrażone w art.57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. był całkowicie niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy we W. i otrzymał rentę na stałe a także, przy uwzględnieniu okresów pracy męża wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym matki od 29 czerwca 1972 r. do 1 grudnia 1974 r., od 1 marca 1976 r. do 25 grudnia 1977 r., od 16 stycznia 1980 r. do 14 lipca 1980 r., od 20 września 1981 r. do 15 grudnia 1981 r. w łącznym wymiarze 4 lat, 11 miesięcy i 19 dni) wraz z bezspornym stażem ubezpieczeniowym (20 lat, 5 miesięcy i 23 dni) łączny staż okresów składkowych i nieskładkowych wynosi ponad 25 lat. Ponadto wniosła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. /pismo k. 20-21 odw./

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. K., urodzona (...), z wnioskiem o rentę rodzinną po zmarłym mężu Z. K. wystąpiła w dniu 2 lutego 2016 r. /wniosek k. 1-4 akt o rentę rodzinną/

Mąż wnioskodawczyni M. K., urodzony (...), zmarł w dniu 1 listopada 2015 r. /okoliczność bezsporna/

M. K. (z domu M.) i Z. K. zawarli związek małżeński w dniu 22 sierpnia 1981 r. w miejscowości K.. /odpisy skróconych aktów małżeństwa koperta k. 40, k. 16 akt ZUS /

W dziesięcioleciu przypadającym przed datą zgonu Z. K. z pominięciem okresu, w którym pobierał rentę wypadkową z włoskiego ustawodawstwa, to jest od 5 grudnia 1996 r. do 4 grudnia 2006 r., zmarły udokumentował przed organem rentowym 3 lata, 6 miesięcy i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 2 lata, 2 miesiące i 1 dzień okresów składkowych i 1 miesiąc i 6 dni okresów nieskładkowych na terenie Polski oraz 1 rok i 3 miesiące okresów składkowych i nieskładkowych na terenie W. (od 19 września 2005 r. do 4 grudnia 2006 r.). /okoliczność bezsporna/

Łączny staż ubezpieczeniowy – okresy składkowe Z. K. - udokumentowany przed organem rentowym wyniósł 20 lat, 5 miesięcy i 23 dni w tym 19 lat, 2 miesiące i 23 dni na terenie Polski oraz 1 rok i 3 miesiące na terenie W. /wykaz okresów składkowych k. 135 akt ZUS/.

Od dnia 5 grudnia 2006 r. do 31 października 2015 r. Z. K. pobierał rentę wypadkową przyznaną mu na stałe przez włoską instytucję ubezpieczeniową na podstawie włoskiego ustawodawstwa. /decyzja wraz z tłumaczeniem k. 11-12 odw. oraz k. 122-123 odw. akt ZUS, zestawienie transakcji k. 13-19, zaświadczenie k. 119 akt ZUS/

Matka męża wnioskodawczynie J. K. była od 22 maja 1975 r. do 1983 r. właścicielem gospodarstwa rolnego o pow. 1,78 ha położonego w miejscowości G. (gmina P.). Przedmiotowe gospodarstwo użytkowała w dacie urodzenia męża wnioskodawczynie tj. od 1954 r. W miejscowości G. wnioskodawca był zameldowany na pobyt stały od daty swojego urodzenia do 15 grudnia 1981 r. Gospodarstwo po spaleniu zostało sprzedane w 1983 r. /zaświadczenie Urzędu Gminy w P. k. 25, zaświadczenie Starostwa (...) k. 24, zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw./

Ojciec męża wnioskodawczynie zmarł w 1965 r. /zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw./

Poza mężem wnioskodawczynie rodzice wnioskodawcy posiadali dwie córki w tym J. J. (1). J. wyprowadziła się z gospodarstwa nie w 1973 r., druga córka nie mieszkała w gospodarstwie już w 1965 r. /zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw./

Po ukończeniu nauki w szkole podstawowej do 22 sierpnia 1981 r. tj. do momentu zawarcia związku małżeńskiego z przerwami na pracę zawodową wnioskodawca mieszkał w gospodarstwie rolnym rodziców wraz z matką. Po zawarciu związku małżeńskiego wnioskodawczynie wraz z mężem przeprowadzili się do miejsca zamieszkania matki wnioskodawczynie w miejscowości N.. //odpis skrócony aktu małżeństwa koperta k. 40, zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw..

W gospodarstwie były 4 krowy, 7 świni, dużo drobiu. Po wyprowadzce męża wnioskodawczynie zwierząt stopniowo ulegała zmniejszeniu liczba zwierząt w gospodarstwie. /zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw./

W gospodarstwie pracował mąż wnioskodawczynie, jego matka, jego siostra J., a także mąż siostry. Z. K. pracował w gospodarstwie rolnym matki aż do 1983 r. tj. do momentu sprzedaży gospodarstwa. Od 1981 r. Z. K. codziennie dojeżdżał do gospodarstwa rolnego matki (ok. 10 km odległości). Matka wnioskodawcy z uwagi na nadciśnienie tętnicze pomagała w mniejszym zakresie niż mąż wnioskodawczynie. Siostra J. prace w gospodarstwie wykonywała po powrocie ze szkoły, po wyprowadzce z domu podobnie jak Z. K. dojeżdżała z N. pomagać w gospodarstwie. Mąż drugiej siostry pomagał w gospodarstwie rolnym po powrocie z pracy w wymiarze około dwóch godzin do pomocy przy młócce/zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw./

Mąż wnioskodawczynie zajmował się w gospodarstwie rolnym koszeniem, zwożeniem zboża, młóceniem, orką oraz oprzątnianiem i karmieniem zwierząt. Karmieniem zwierząt zajmował się wraz z matką. Zimą wnioskodawca rznął sieczkę (paszę dla zwierząt) dwa razy dziennie. Zimą zajmował się także przynoszeniem wody - kilkanaście razy dziennie z miejsca oddalonego od gospodarstwa o kilometr. Z. K. wykonywał dodatkowo pracę w gospodarstwie rolnym swojego chrzestnego w zamian za udostępnienie konia /zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw./

Z. K. nie odbywał zasadniczej służby wojskowej. Po 1983 r. pracował zawodowo /zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw./

Prace w gospodarstwie rolnym mąż wnioskodawczyni wykonywał co najmniej 8 godzin dziennie, latem dłużej, zimą krócej /zeznania świadka J. J. (1) k. 35 odw. – 36 odw./

W okresie od 2 grudnia 1974 r. do 28 lutego 1976 r. mąż wnioskodawczyni był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S. na stanowisku murarza. Okres ten został uwzględniony przez ZUS jako okres składkowy /zaświadczenie, świadectwo pracy k. 18, k. 27 akt ZUS/

Od 26 lipca 1976 r. do 15 stycznia 1980 r. Z. K. był zatrudniony w Spółdzielni Kółek rolniczych w M. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku malarza. Okres ten został uwzględniony przez ZUS jako okres składkowy /zaświadczenie, świadectwo pracy k. 19, k. 28 -29 akt ZUS/

Zmarły pracował w okresie od 15 lipca 1980 r. do 1 września 1981 r. w Zakładzie (...) w S. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku malarza pokojowego (budowlanego). Jako składkowy został uwzględniony został okres 15 lipca 1980 r. do 29 września 1980 r., od 1 października 1980 r. do 27 grudnia 1980 r. , od 1 kwietnia 1981 r. do 15 czerwca 1981 r., od 16 czerwca 1981 r. do 31 lipca 1981 r., od 1 sierpnia 1981 r. do 22 sierpnia 1981 r., od 1 września 1981 r. do 30 września 1981 r. /zaświadczenie k. 20 akt ZUS/

Mąż skarżącej był zatrudniony w okresie od 26 stycznia 1982 r. do 29 lutego 1984 r. w (...) Fabryce (...) w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku malarza. Okres ten został uwzględniony przez ZUS jako okres składkowy /świadectwo pracy k. 30-31 akt ZUS/

Od 25 kwietnia 1984 r. do 30 czerwca 1991 r. mąż odwołującej się był zatrudniony w (...) w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarza. Okres ten został uwzględniony przez ZUS jako okres składkowy /świadectwo pracy k. 32-33 akt ZUS/

Od 16 lipca 1991 r. do 26 listopada 1991 r., od 4 sierpnia 1993 r. do 31 maja 1995 r., od 15 stycznia 1996 r. do 31 lipca 1996 r., od 18 listopada 1998 r. do 27 sierpnia 2000 r. mąż wnioskodawczyni był zarejestrowany w Urzędzie Pracy jako bezrobotny. Zasiłek dla bezrobotnych pobierał w okresach od 16 lipca 1991 r. do 26 listopada 1991 r., od 5 sierpnia 1993 r. do 4 sierpnia 1994 r., od 16 stycznia 1996 r. do 17 kwietnia 1996 r., od 17 lipca 1996 r. do 31 lipca 1996 r. (przy czym za okresy od 17 lipca 1996 r. do 19 lipca 1996 r. oraz od 22 lipca 1996 r. do 31 lipca 1996 r. wypłacono zasiłek za czas udokumentowanej niezdolności do pracy), od 26 listopada 1998 r. do 25 listopada 1999 r. – okresy te zostały uwzględnione przez ZUS jako okresy składkowe. /zaświadczenia k. 21, 23, 25, 26 akt ZUS/ W okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych tj. od 15 września 1991 r. do 18 października 1991 r. Z. K. był zatrudniony u pracodawcy zagranicznego za granicą /zaświadczenie k. 22 akt ZUS/

W okresie od 27 października 1992 r. do 30 czerwca 1993 r. Z. K. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w K. pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarza. Jako okresy składkowe zostały uwzględnione przez ZUS okresy od 27 października 1992 r. do 1 czerwca 1993 r. i od 10 czerwca 1993 r. do 30 czerwca 1993 r. /świadectwo pracy k. 34-35 akt ZUS, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 75 – 75 odw. akt ZUS/

Od 1 lipca 1993 r. do 31 lipca 1993 r. mąż ubezpieczonej był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) S.A. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarza. Okres ten został uwzględniony przez ZUS jako okresy składkowe /świadectwo pracy k. 36-37 akt ZUS, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 75 – 75 odw. akt ZUS /

Od 1 czerwca 1995 r. do 20 grudnia 1995 r. oraz od 4 listopada 1996 r. do 31 sierpnia 1997 r. zmarły był zatrudniony w Zakładzie (...) w W. w pełnym wymiarze czasu pracy (do 31 września 1995 r. w 1/2 wymiaru czasu pracy) na stanowiskach pracownika budowlanego, murarza. Jako okresy składkowe zostały uwzględnione okresy od 1 czerwca

1995 r. do 20 grudnia 1995 r., od 4 listopada 1996 r. do 11 kwietnia 1997 r., od 22 kwietnia 1997 r. do 9 maja 1997 r., od 24 maja 1997 r. do 31 maja 1997 r., od 1 lipca 1997 r. do 31 sierpnia 1997 r. /świadczenia pracy k. 38-40 akt ZUS/

W okresie od 20 sierpnia 1996 r. do 31 października 1996 r. Z. K. był zatrudniony w Zakładzie (...) w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarza. Jako okresy składkowe zostały uwzględnione okresy od 20 sierpnia 1996 r. do 10 września 1996 r. oraz 26 października 1996 r. do 31 października 1996 r. /świadczenia pracy k. 41 akt ZUS/

Od 4 września 1997 r. do 31 marca 1998 r. mąż wnioskodawczyni pracował w (...) S.A. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarza tynkarza. Okres ten został uwzględniony przez ZUS jako okres składkowy /świadczenia pracy k. 42 akt ZUS/

Okres pracy wnioskodawcy na terenie W. od 19 września 2005 r. do 4 grudnia 2006 r. został uwzględniony jako okres składkowy. /okoliczność bezsporna/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o powołane - niekwestionowane przez strony - dokumenty oraz zeznania świadka J. J. (1).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2016 r. poz. 887 ze zm.) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Do renty rodzinnej, stosownie do art. 67 ust. 1 pkt. 3, uprawniony jest m.in. małżonek (wdowa, wdowiec).

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust. 1a i 1b, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184. Wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych po dniu 30 września 1953 r. wynosi co najmniej 67 lat (ust. 1b pkt 20).

Zmarły Z. K. (urodzony (...)) w chwili śmierci nie miał osiągniętego wieku emerytalnego, wobec tego nie było podstaw do rozpatrywania jego uprawnień do emerytury. Zbadania natomiast wymagało czy zmarły ubezpieczony spełniał warunki wymagane do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy.

Przesłanki nabycia uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy określa przepis art. 57 ust. 1. Zgodnie z tym przepisem renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który:

- 1) jest niezdolny do pracy,
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy, oraz
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12).

Przy ocenie uprawnień do renty rodzinnej, zgodnie z art. 65 ust. 2, przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Stosownie do art.58 ust.1 cytowanej ustawy warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1)1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2)2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3)3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4)4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5)5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

W myśl art.58 ust.2 ustawy okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej.

W myśl zaś art.58 ust.4 przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Z kolei zgodnie z art.57 ust.2 określonego w art.57 ust.1 pkt 3 warunku aby niezdolność do pracy powstała we wskazanych okresach albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ich ustania nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Na podstawie art.5 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się, z zastrzeżeniem ust. 2-5, okresy składkowe, o których mowa w art. 6 oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7. Przy czym w myśl art.5 ust.2 przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Z mocy art.10 ust.1 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również traktując je, z zastrzeżeniem art.56, jak okresy składkowe:

- 1)okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2)przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3)przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Stosownie do art. 11 ustawy jeżeli okresy, o których mowa w art. 6, 7 i 10, zbiegają się w czasie, przy ustalaniu prawa do świadczeń określonych w ustawie uwzględnia się okres korzystniejszy.

Zgodnie zaś z art.116 ust.1 i 5 ustawy postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Z kolei w myśl ogólnych zasad postępowania cywilnego to na wnioskodawcy spoczywa ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie, a na stronie pozwanej obowiązek udowodnienia okoliczności uzasadniających jej wnioski o oddalenie odwołania. Z treści art. 232 k.p.c. wynika, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Powyższego nie zmienia możliwość prowadzenia przez Sąd postępowania dowodowego z urzędu.

Z ustaleń Sądu poczynionych w przedmiotowej sprawie wynika, że mąż wnioskodawczyni - urodzony (...) - zmarł w dniu 1 listopada 2015 r. Określony przepisem art.57 ust.1 pkt 2 w zw. z art.58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 wymóg posiadania minimum pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia poprzedzającego datę jego śmierci, z pominięciem okresu, w którym Z. K. pobierał rentę wypadkową z włoskiego ustawodawstwa, to jest w okresie od 5 grudnia 1996 r. do 4 grudnia 2006 r., bezsprzecznie nie został przez niego spełniony, gdyż w okresie tym zmarły udokumentował jedynie 3 lata, 6 miesięcy i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 2 lata, 2 miesiące i 1 dzień okresów składkowych i 1 miesiąc i 6 dni okresów nieskładkowych na terenie Polski oraz 1 rok i 3 miesiące okresów składkowych i nieskładkowych na terenie W. (od 19 września 2005 r. do 4 grudnia 2006 r.).

W sprawie ustalono także, że oprócz bezspornego stażu ubezpieczeniowego zmarłego Z. K. w wymiarze 20 lat, 5 miesięcy i 23 dni okresów składkowych w tym 19 lat, 2 miesięcy i 23 dni na terenie Polski oraz 1 roku i 3 miesięcy na terenie W., mąż wnioskodawczyni posiada także okresy składkowe przypadające w trakcie pracy w gospodarstwie rolnym matki w okresach od 29 czerwca 1972 r. do 1 grudnia 1974 r., od 1 marca 1976 r. do 25 grudnia 1977 r. (z wyłączeniem przez Sąd okresu od 26 lipca 1976 r. do 25 grudnia 1977 r., w którym był zatrudniony w Spółdzielni Kółek rolniczych w M. zaliczonym przez ZUS jako okres składkowy), od 16 stycznia 1980 r. do 14 lipca 1980 r., od 20 września 1981 r. do 15 grudnia 1981 r. w łącznym wymiarze 3 lat, 6 miesięcy i 22 dni), które to okresy wraz z bezspornym stażem ubezpieczeniowym (20 lat, 5 miesięcy i 23 dni) nie dają łącznego stażu okresów składkowych i nieskładkowych wynoszącego co najmniej 25 lat.

Spór dotyczył powyżej wskazanych okresów od 29 czerwca 1972 r. (to jest od daty ukończenia przez niego 16-tego roku życia) do 1 grudnia 1974 r., od 1 marca 1976 r. do 25 grudnia 1977 r., od 16 stycznia 1980 r. do 14 lipca 1980 r., od 20 września 1981 r. do 15 grudnia 1981 r. (to jest do daty zameldowania), które odwołujący się wnosili o uwzględnienie jako okres pracy w gospodarstwie rolnym matki.

Odnosząc się do spornej kwestii wskazania wymaga, że regulacja art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprost nie stawia żadnych wymagań jakie należy spełniać w zakresie warunków pracy w gospodarstwie rolnym przypadającym po ukończeniu 16 roku życia. W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności, to jest wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 r. oraz czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie.

Jako domownika art. 6 pkt. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników definiuje osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. O stałości pracy domownika w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 6 pkt 2 decyduje zachowanie gotowości do świadczenia jej na rzecz gospodarstwa osoby bliskiej w wymiarze czasu stosownym do zakładanego przez rolnika prawidłowego jego funkcjonowania z uzupełnieniem, że wymiar tego czasu powinien sięgać co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2011 r. sygn. II UK 305/10, opubl. LEX nr 852557/. Oznacza to, że okres pracy w gospodarstwie rolnym podlega uwzględnieniu także wówczas, gdy praca faktycznie nie była codziennie wykonywana, lecz wnioskodawca gotów był tę pracę codziennie wykonywać w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, tj. był dyspozycyjny w tym zakresie. Do uwzględnienia, przy

ustalaniu prawa do emerytury, przypadającego przed 1 stycznia 1983 r. okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, na zasadach określonych w art. 10 ust. 1 ustawy, wystarczającym jest przy tym wykazanie przez ubezpieczonego jedynie faktu pracy w gospodarstwie rolnym. Przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 nie zawiera żadnych innych warunków; w szczególności nie uzależnia możliwości zaliczenia takiego okresu od potwierdzenia opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników przez rolnika, w którego gospodarstwie rolnym była świadczona praca /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach dnia z dnia 16 kwietnia 2009 r. sygn. III AUa 5187/08, opubl: Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach rok 2010, Nr 1, poz. 4/.

W sprawie ustalono, że matka męża wnioskodawczynie miała gospodarstwo rolne o pow. 1,78 ha położone w miejscowości G. (gmina P.). Prowadziła to gospodarstwo, a głównie pracował w nim mąż wnioskodawczynie. Początkowo mąż wnioskodawczynie mieszkał na terenie tego gospodarstwa wraz z matką i rodzeństwem – dwoma siostrami, w spornym okresie z matką i jedną siostrą, a następnie tylko z matką. W w prowadzeniu gospodarstwa uczestniczyli: mąż wnioskodawczynie, jedna z siostr i mąż drugiej siostry. Matka męża wnioskodawcy uczestniczyła tylko w prostszych pracach. Główny ciężar zajmowania się gospodarstwem spoczywał na mężu wnioskodawczynie i jego matce. Pracę w gospodarstwie rolnym mąż wnioskodawczynie rozpoczął po ukończeniu szkoły podstawowej. Do 15 grudnia 1981 r. (to jest do daty wymeldowania) mieszkał wraz z matką, nie kontynuował nauki po ukończeniu szkoły podstawowej, nie był w wojsku.

Przesłuchany przez Sąd świadek potwierdził zarówno fakt istnienia gospodarstwa rolnego jak i pracy wykonanej w tym gospodarstwie przez męża wnioskodawczynie. Na podstawie tychże zeznań Sąd ustalił, że mąż wnioskodawczynie pomagał zarówno przy cięższych jak i prostszych pracach w gospodarstwie. W gospodarstwie były świnie, krowy i dużo drobiu. Pracę w gospodarstwie wnioskodawca wykonywał w wymiarze co najmniej 8 godzin dziennie.

W świetle tak poczynionych ustaleń Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwalał na to, żeby okres od 29 czerwca 1972 r. do 1 grudnia 1974 r., od 1 marca 1976 r. do 25 grudnia 1977 r. (z wyłączeniem przez Sąd okresu od 26 lipca 1976 r. do 25 grudnia 1977 r., w którym był zatrudniony w Spółdzielni Kółek rolniczych w M. zaliczonym przez ZUS jako okres składkowy), od 16 stycznia 1980 r. do 14 lipca 1980 r., od 20 września 1981 r. do 15 grudnia 1981 r. w łącznym wymiarze 3 lat, 6 miesięcy i 22 dni uznać mąż wnioskodawczynie jako okres pracy w gospodarstwie rolnym. W okresie tym ponad wszelką wątpliwość pracę wykonywał stale w wymiarze przekraczającym połowę pełnego wymiaru czasu pracy. Ocenę tę potwierdza fakt, że matka męża wnioskodawczynie była w tym czasie starszą, schorowaną osobą, ojciec męża wnioskodawczynie już nie żył, główny ciężar pracy w gospodarstwie spoczywał na matce męża wnioskodawczynie i mężu wnioskodawczynie wspólnie z innymi osobami z rodziny. Wymiar pracy w gospodarstwie rolnym, w tym ilość zadań przy codziennym pracach i prace sezonowe, pozwalają na uznanie, że w wymienionym okresie wykonywanie przez wnioskodawcę pracy w wymiarze co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy było znaczącym dla funkcjonowania gospodarstwa.

Uwzględnienie mężowi wnioskodawczynie wymienionego wyżej okresu pracy w gospodarstwie rolnym (to jest okres od 29 czerwca 1972 r. do 1 grudnia 1974 r., od 1 marca 1976 r. do 25 lipca 1976 r., od 16 stycznia 1980 r. do 14 lipca 1980 r., od 20 września 1981 r. do 15 grudnia 1981 r.) nie jest jednak wystarczające do uznania, że posiada on okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a tym samym, że spełnia jedną ze spornych przesłanek przyznania prawa do renty.

W sprawie ustalono także, że zmarły Z. K. za osobę trwale całkowicie niezdolną do pracy, zgodnie z decyzją włoskiej instytucji ubezpieczeniowej, został uznany od dnia 5 grudnia 2006 r. Ustalonego stopnia niezdolności Z. K. do pracy i daty jej powstania strony nie kwestionowały.

Nadto zgon Z. K. (1 listopada 2015 r.) nastąpił w okresie dłuższym niż 18 miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia (4 grudnia 2006 r.). Ponadto Z. K. został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego po ukończeniu 18-go roku życia zaś do dnia powstania niezdolności do pracy (zgonu) przerwy w ubezpieczeniu przekraczają 6 miesięcy a zatem nie została spełniona przesłanka z art. 58 ust. 3 ustawy emerytalnej.

Reasumując, zmarły ubezpieczony nie spełnia wszystkich warunków wymaganych do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy, które to warunki muszą być spełnione łącznie. W konsekwencji brak jest podstaw prawnych do przyznania prawa do renty rodzinnej jego żonie.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

K.P.